

▼ حرف روز بازار رقابتی؛ کلید کاهش قیمت و افزایش کیفیت

انحصار فقط به معنای بزرگ شدن یک شرکت و کوچک ماندن رقبا نیست. زمانی که یک کسب‌وکار بخش بزرگی از یک بازار را در اختیار می‌گیرد و رقیب هم‌اندازه و قدرتمندی کنار خود نمی‌بیند، فشار رقابت برای کنترل قیمت، بهبود کیفیت و سرمایه‌گذاری روی نوآوری کاهش پیدا می‌کند. پیامدهای این وضعیت نیز فقط متوجه مصرف‌کننده نیست و می‌تواند مسیر ورود کسب‌وکارهای جدید، بهر‌موری بازار و حتی توزیع قدرت اقتصادی را تحت تأثیر قرار دهد.

یکی از مستقیم‌ترین آسیب‌های انحصار، کاهش فشار بازار برای کنترل قیمت و حفظ کیفیت خدمات است. در یک بازار رقابتی، افزایش قیمت یا افت کیفیت می‌تواند مشتری را به سمت گزینه‌های دیگر سوق دهد. همین احتمال، شرکت‌ها را به ارائه خدمات بهتر و قیمت‌گذاری رقابتی‌تر تشویق می‌کند؛ اما وقتی رقیب توانمندی وجود نداشته باشد این فشار کاهش پیدا کرده و شرکت انحصارگر آزادی بیشتری برای تعیین قیمت، کارمزد و شرایط ارائه خدمات خواهد داشت. انحصار می‌تواند مسیر ورود کسب‌وکارهای تازه به بازار را نیز دشوار کند. وقتی یک شرکت بخش مهمی از بازار، مشتریان و زیرساخت‌های مورد نیاز را در اختیار دارد، کسب‌وکارهای جدید برای جذب مشتری و رقابت با این شرکت‌ها با موانع بیشتری روبه‌رو می‌شوند.

آسیب دیگر انحصار، کاهش انگیزه برای نوآوری و بهبود مستمر است. در بازار رقابتی، شرکت‌ها برای حفظ مشتری و عقب نماندن از رقبا مجبورند روی فناوری، زیرساخت و توسعه محصولات و خدمات خود سرمایه‌گذاری کنند. زمانی که یک شرکت از موقعیت خود مطمئن باشد، فشار برای انجام این سرمایه‌گذاری‌ها کاهش پیدا می‌کند. در نتیجه، نوآوری ممکن است از یک ضرورت رقابتی به یک انتخاب تبدیل شود و سرعت پیشرفت یک صنعت را کاهش دهد. این کاهش پویایی و رشد فقط به یک شرکت محدود نمانده و می‌تواند کل بازار را از مسیر نوآوری دور کند. یکی دیگر از پیامدهای مهم انحصار، کاهش کارایی اقتصادی است. در یک بازار رقابتی، شرکت‌ها برای حفظ مشتری و سهم بازار تلاش می‌کنند هزینه‌ها را کنترل کنند، منابع را بهتر به کار بگیرند و خدمات خود را با کارایی بیشتری ارائه دهند. زمانی که فشار رقابت کاهش پیدا می‌کند، انگیزه برای بهینه‌سازی مداوم نیز ضعیف می‌شود. در چنین شرایطی، هزینه‌های اضافی، خدمات کم‌کیفیت‌تر و کند شدن روند بهبود می‌تواند به بخش‌های دیگر اقتصاد نیز سرایت کند و ظرفیت رشد اقتصادی را کاهش دهد. وقتی یک شرکت برای مدت طولانی از انحصار بازار برخوردار باشد، قدرت اقتصادی آن می‌تواند فراتر از فروش محصول یا ارائه خدمت گسترش پیدا کند. در چنین شرایطی، بخشی از مزیت شرکت نه از نوآوری است و نه از کارایی بیشتر، بلکه از موقعیت انحصاری آن در بازار ناشی می‌شود. نبود گزینه‌های جایگزین، قدرت بیشتری برای تعیین شرایط قراردادها و نحوه ارائه خدمات در اختیار شرکت‌های مسلط قرار می‌دهد و می‌تواند زمینه شکل‌گیری رویه‌های غیرشفاف و رانت را تقویت کند. در نتیجه، مسئله انحصار فقط توزیع سهم بازار نیست؛ بلکه می‌تواند به تمرکز قدرت اقتصادی و ایجاد مزیت‌هایی منجر شود که ادامه همان موقعیت انحصاری را تقویت می‌کند.

[علی محمدی]

▼ گزارش روز

پول اماراتی چه جنایاتی را در آفریقا رقم زده است؟

جنگ داخلی سودان که از سال ۲۰۲۳ میان ارتش سودان و نیروهای پشتیبانی سریع (RSF) آغاز شده، پس از محاصره و سقوط ۱۸ ماهه شهر «الفاشر» در دارفور شمالی، وارد وحشتناک‌ترین مرحله خود شد. سازمان ملل این اقدامات را «هسل‌کشی» خوانده و نهادهای حقوق بشری از کشته شدن ده‌ها هزار نفر خبر داده‌اند. با پایان کشتار، دود حاصل از سوزاندن دسته‌جمعی اجساد برای هفته‌ها بر فراز محله‌های متروکه شناور بود؛ دودی که حتی از فضا نیز به چشم می‌آمد.

آنچه این فاجعه انسانی را به سطحی فراتر از یک جنگ داخلی ارتقا می‌دهد، نقش مستقیم و مستند امارات متحده عربی در تشدید و تداوم این بحران است. روزنامه فایننشال تایمز اخیراً در یک گزارش تحقیقی میدانی، از شبکه پنهانی پرده برداشته که صدها نیروی نظامی سابق کلمبیا را برای جنگیدن در کنار نیروهای پشتیبانی سریع به سودان منتقل کرده است. این مأموریت توسط یک شرکت امنیتی خصوصی اماراتی هدایت می‌شود که خود را «تنها ارائه‌دهنده خدمات امنیتی مسلح به دولت امارات» می‌نامد.

ابعاد مداخله امارات گسترده و سازمان‌یافته است. متخصصان پهلپادی و پدافندی کلمبیایی در پایگاه‌های نظامی داخل خاک امارات آموزش می‌بینند و سپس از طریق خطوط پروازی پنهان و فرودگاه‌های وابسته به متحده ابوظبی به سودان منتقل می‌شوند. یک مزدور باتجربه کلمبیایی در این باره به فایننشال تایمز می‌گوید: «پول اماراتی وجدان‌های زیادی را می‌خرد. این امارات است که بیشترین منابع و پول را وارد این نبرد کرده و تسلیحات نیروهای پشتیبانی سریع را تأمین می‌کند».

اما چرا امارات از گروه‌های شبه‌نظامی در سودان حمایت می‌کند؟ اگرچه ابوظبی به طور رسمی دخالت در تسلیح یا اعزام مزدور به سودان را تکذیب کرده، اما گزارش‌ها نشان می‌دهد که امارات منافع عمیق چند میلیارد دلاری در معادن طلا، کشاورزی و بندرهای استراتژیک دریای سرخ دارد. از سوی دیگر، مقامات اماراتی به شدت از نفوذ گروه اخوان المسلمین در بدنه ارتش سودان هراس دارند و حمیدتی را که پیشتر هزاران نیروی سودانی را برای جنگ یمین در اختیار امارات گذاشته بود، متحدی مطمئن‌تر می‌دانند.

با گذشت چهار سال از این جنگ خانمان‌سوز، آمارها فاجعه‌بار است. بیش از ۱۵ میلیون نفر آواره شده‌اند و برآوردهای اولیه سازمان ملل از ۱۵۰ هزار کشته فراتر رفته است. ردپای دیجیتال و اطلاعات ردیابی دستگاه‌ها، مستقیماً کمپ‌های آموزشی ابوظبی را به گورهای دسته‌جمعی الفاشر پیوند می‌دهد. این جنایت‌ها در حالی رخ می‌دهد که امارات با هزینه‌های تبلیغاتی گسترده، تصویری از یک کشور مدرن و صلح‌طلب را به نمایش می‌گذارد، اما واقعیت میدانی نشان می‌دهد که ابوظبی با حمایت از شبه‌نظامیان و اعزام مزدور، آتش یک جنگ نسل‌کشی را در آفریقا شعله‌ورتر می‌کند.

[علی فاتم]

▼ خبر ویژه

خیانت اروپا به مادرید برای تنبیه سانچز

شبکه خبری راشاتودی در گزارشی با اشاره به بحران اخیر در شهر سبته (سئوتا) اسپانیا، از نقش مراکش، آمریکا و رژیم صهیونی در تنبیه دولت پدرو سانچز، نخست‌وزیر اسپانیا، به دلیل سیاست‌های مستقل او در قبال فلسطین و مخالفت با استفاده از پایگاه‌های نظامی آمریکا علیه ایران سخن گفت. بر اساس این گزارش، در ۳۰-۳۱ ژوئیه، ده‌ها هزار جوان مراکشی و مهاجر به سمت شهر سبته اسپانیا هجوم آوردند و روز بعد اکثر آنها به مراکش بازگشتند؛ موضوعی که نشان می‌دهد این حرکت «کمتر یک حرکت مهاجرتی بلکه یک نمایش قدرت صحنه‌سازی‌شده» بوده است. راشاتودی با اشاره به تغییر سیگنال‌های دیپلماتیک واشنگتن، نوشت که دولت ترامپ از چند هفته قبل بیش از همیشه از جاه‌طلبی‌های مراکش برای توسعه ارضی حمایت کرده و کمیته تخصیص بودجه مجلس نمایندگان به صراحت اعلام کرده است که دو شهر سبته و ملیله «در خاک مراکش واقع شده‌اند». این سیگنال‌ها به خشم فزاینده واشنگتن از پدرو سانچز به دلیل امتناع او از اجازه استفاده از پایگاه‌های نظامی آمریکا برای عملیات علیه ایران و مخالفت آشکارش با سیاست‌های رژیم صهیونی در غزه مرتبط دانسته شده است. در همین حال، دولت جورجیا ملونی در ایتالیا توافقنامه شنگن را در مورد اسپانیا به حالت تعلیق درآورد و کشورهایی چون دانمارک خواستار تعلیق یا اخراج اسپانیا از شنگن شدند. این گزارش در پایان تأکید کرد که «دژ اروپا نه تنها مرزهای خود را ایمن نکرده، بلکه آنها را به نقاط تحریک‌پذیری برای اعمال فشار خارجی تبدیل کرده است».

دشمن منتظر غافلگیری‌های راهبردی باشد

سردار یدالله جوانی، معاون سیاسی سپاه، با اشاره به احکام انتصاب جدید فرماندهان نیروهای مسلح، تأکید کرد که اقدامات ایران تاکنون جنبه تدافعی داشته، اما ممکن است در آینده «ماهیت تهاجمی نیز پیدا کند.» به گفته وی، احکام صادره از سوی رهبر معظم انقلاب «نوعی بازآرایی، روزآمدسازی و کارآمدتر کردن دکترین دفاعی جمهوری اسلامی» است و در حکم سرلشکر احمد وحیدی، بر «رویکرد جدیدی مبنی بر اینکه از این به بعد هر اقدامی که انجام می‌دهیم، هرچند حالت دفاعی دارد، اما باید این حالت دفاعی شکل تهاجمی به خود پیدا کند» تأکید شده است. سردار جوانی با بیان اینکه «ما هیچ‌گاه آغازکننده جنگ نبودیم؛ نه در زمان امام کبیر، نه در زمان امام شهید و نه الان»، تصریح کرد که دشمن باید از این احکام و پیام‌های آن «درس بگیرد که نیروهای مسلح ما رویکردهای تحولی خواهند داشت.» معاون سیاسی سپاه همچنین با اشاره به اقدامات نیروهای مسلح برای بازدارندگی، خاطرنشان کرد که «دشمن بداند که نمی‌تواند اقدامات غافلگیرکننده‌ای را علیه ما انجام دهد و ما را دچار غافلگیری کند؛ چه بسا او باید منتظر غافلگیری‌های راهبردی باشد.» وی در پایان با اشاره به جنگ‌های اخیر، تأکید کرد که آغازکننده جنگ دشمن بوده و رژیم صهیونی نیز در جنگ ۱۲ روزه به پشتوانه آمریکا وارد میدان شد، اما هیچ‌یک از این جنگ‌ها به نتیجه نرسید و دشمن با محاسبه غلط و اشتباه محاسباتی وارد این درگیری‌ها شد.

هماهنگی حماس و حزب‌الله؛ کابوس جدید رژیم صهیونی

مرکز مطالعات اطلاعاتی و امنیتی رژیم صهیونی در تحلیلی با اشاره به روند روبه‌رشد هماهنگی میان حماس و حزب‌الله لبنان، از شکل‌گیری نیروی رزمی ۲ هزار نفره مقاومت برای مقابله با اشغالگران ابراز نگرانی کرد. بر اساس این گزارش، پس از نبرد «سیف‌القدس» (۲۰۲۱) و با پیگیری‌های شهید یحیی سنوار، طرح سازماندهی نیروی رزمی متشکل از ۲ هزار مجاهد حماس برای همکاری میدانی با یگان ویژه «رضوان» حزب‌الله تدوین شد و این ساختار پس از عملیات تاریخی «طوفان‌الاقصی» نیز با انجام ده‌ها عملیات موشکی و رزمی علیه مواضع صهیونیست‌ها در شمال فلسطین اشغالی نقش‌آفرینی کرد. این مرکز صهیونیست با اذعان به محبوبیت و نفوذ گسترده حماس در میان ساکنان اردوگاه‌های فلسطینی لبنان، ایجاد فشار برای محدودسازی این جنبش را «هدفی جهت تضعیف جبهه‌های پشتیبان مقاومت و خدمت به امنیت رژیم اشغالگر قدس» ارزیابی کرده است. این گزارش در حالی منتشر می‌شود که ارتش رژیم صهیونی در ماه‌های اخیر با تلفات سنگین در جبهه‌های مختلف مواجه شده و توان نظامی خود را در مقابل جبهه مقاومت رو به گسترش از دست داده است. تحلیلگران نظامی معتقدند هماهنگی میان گروه‌های مقاومت در لبنان و فلسطین، معادلات امنیتی رژیم صهیونیستی را به شدت تحت تأثیر قرار داده و امکان مدیریت هم‌زمان چند جبهه را برای ارتش اشغالگر با دشواری جدی مواجه کرده است. نگرانی صهیونیست‌ها از تقویت پیوندهای راهبردی میان گروه‌های محور مقاومت در حالی افزایش می‌یابد که تل‌آویو به‌تازگی با بحران بی‌سابقه نیروی انسانی و کاهش شدید ذخایر تسلیحاتی نیز دست‌وپنجه نرم می‌کند.

جنگ ایران اعتبار آمریکا را هدر داد

فرید زکریا، تحلیلگر سرشناس آمریکایی، در یادداشتی در روزنامه واشنگتن‌پست با اشاره به جنگ ایران، این جنگ را نمونه‌ای از «هدر دادن اعتبار یک ابرقدرت» توصیف کرد و نوشت که سیاست‌های غیرقابل‌پیش‌بینی دونالد ترامپ، متحدان آمریکا را به سمت ایجاد ترتیبات امنیتی مستقل از واشنگتن سوق داده است. زکریا با اشاره به توافق دفاعی مشترک مکه میان عربستان سعودی، ترکیه و پاکستان، عامل مهم نزدیک شدن این کشورها را «کاهش اعتماد به ترامپ و وعده‌های او» دانست. به گفته این تحلیلگر، ترامپ تا اواسط ژوئن دست‌کم ۳۸ بار اعلام کرده بود که توافق با ایران نزدیک است، اما یک منبع ایرانی اخیراً به رویترز گفته است که مذاکرات «به‌هیچ‌وجه پیشرفتی نداشته است.» زکریا با اشاره به ادعای ترامپ درباره «کنترل کامل» آمریکا بر تنگه هرمز، نوشت که بر اساس داده‌های ردیابی کشتی‌ها، اخیراً تنها ۱۴ کشتی در یک روز از این تنگه عبور کرده‌اند، در حالی که پیش از جنگ این رقم بیش از ۱۳۰ کشتی در روز بود. نویسنده واشنگتن‌پست تأکید کرد که مسئله اصلی «فراتر از سبک سخن گفتن ترامپ است و به قلب قدرت آمریکا، یعنی اعتبار این کشور مربوط می‌شود.» زکریا در پایان با اشاره به بحران موشکی کوبا، خاطرنشان کرد که زمانی شارل دوگل، رئیس‌جمهور فرانسه، بدون دیدن تصاویر شناسایی به حرف جان اف. کندی اعتماد کرد، اما «امروز تصور چنین صحنه‌ای تقریباً غیرممکن است.»

▲ اعضای کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس در هفته جاری از مجموعه نیروهای مسلح کشور بازدید خواهند کرد. سالار ولایت‌مدار، عضو این کمیسیون، با اعلام این خبر گفت این بازدید در دستور کار اعضای کمیسیون قرار دارد. این بازدید در راستای بررسی آخرین وضعیت آمادگی دفاعی و توان رزمی نیروهای مسلح کشور در شرایط حساس منطقه‌ای انجام می‌شود. کمیسیون امنیت ملی پیشتر نیز نشست‌هایی با فرماندهان ارشد نیروهای مسلح برگزار کرده بود. این بازدیدها با هدف تقویت هماهنگی میان مجلس و نیروهای مسلح و بررسی نیازمندی‌های دفاعی کشور صورت می‌گیرد.

▲ انور ابراهیم، نخست‌وزیر مالزی، با تمجید از ایستادگی ایران گفت: «تاب‌آوری، عزم، انضباط و ایستادگی ایران قابل تحسین است.» وی با محکومیت تجاوز آمریکا و رژیم صهیونی علیه ایران افزود: «ما احتمالاً یکی از معدود کشورها یا تنها کشوری بودیم که علیه تجاوز نظامی آمریکا و اسرائیل قطعنامه‌ای قوی در پارلمان تصویب کردیم.»

▲ کانال ۱۳ تلویزیون رژیم صهیونی گزارش داد تلاش‌های ترامپ برای بازکردن تنگه هرمز شکست خورده و این آبراه همچنان بسته است. این رسانه عبری اعلام کرد: «پس از ۶۰ روز، نه تنها توافقی با ایران حاصل نشده، بلکه حتی بندهای اولیه مذاکرات نیز تدوین نشده است.» کانال ۱۳ تأکید کرد: «ترامپ در حال یادگیری درس آشنا و مشترک است که شعله‌ور کردن جنگ بسیار آسان‌تر از پایان دادن به آن است.» این رسانه صهیونیستی افزود: «جهان در این مدت از کمبود شدید موشک‌های رهگیر و تهاجمی آمریکا آگاه شد. همچنین تهدیدهای ترامپ درباره الحاق تنگه هرمز با واکنش تمسخرآمیز ایران مواجه شده است.»

▲ روح‌الله اسپناتی، معاون توسعه طرح‌های شرکت برق حرارتی، از راهاندازی نخستین نیروگاه زمین‌گرمایی خاورمیانه در دامنه‌های سبلان خبر داد و گفت: «نیروگاه ۵،۴ مگاواتی بدون مصرف هیچ سوختی، با تأمین بخار از دل زمین برق تولید می‌کند و ۹۵ درصد ایام سال بدون وقفه در مدار است.» وی افزود: «چنین چیزی در ایران و منطقه خاورمیانه نداشتیم.» اسپناتی همچنین از افزایش ۵۰۰۰ مگاواتی ظرفیت نیروگاه‌ها بدون افزایش آلایندگی خبر داد و گفت نیروگاه رودشور با راندمان ۵۸ درصد، سالانه معادل ۷۰۰ میلیون لیتر گازوئیل صرفه‌جویی سوخت دارد.

▲ مرکز پژوهش‌های کنگره آمریکا در گزارشی تأکید کرد: «مسئله اصلی در هرمز، باز یا بسته بودن آن نیست، بلکه این است که چه کسی قواعد عبور را تعیین می‌کند.» این گزارش می‌گوید ایران با توان نظامی خود واقعیتی جدید ایجاد کرده و کشتی‌ها برای عبور باید خواسته‌های تهران را رعایت کنند. گزارش هشدار می‌دهد حتی اگر درگیری‌ها متوقف شود، وضعیت تنگه هرمز هرگز به پیش از جنگ بازخواهد گشت و رقابت بر سر رژیم مدیریتی این آبراه راهبردی برای آمریکا و جهان هزینه‌های مستمر در پی خواهد داشت.